

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 10 marca 2005 r. *

W sprawie C-336/03

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Zjednoczone Królestwo) postanowieniem z dnia 21 lipca 2003 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 30 lipca 2003 r., w postępowaniu:

easyCar (UK) Ltd

przeciwko

Office of Fair Trading,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: P. Jann, prezes izby, K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, K. Schiemann i M. Ilešič (sprawozdawca), sędziowie,

* Język postępowania: angielski.

rzecznik generalny: C. Stix-Hackl,
sekretarz: K. Sztranc, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 września 2004 r.,

rozważywszy uwagi na piśmie przedstawione:

- w imieniu easyCar (UK) Ltd przez D. Andersona, QC, K. Bacon, barrister i D. Burnside, solicitor,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez C. Jackson, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez M. Hoskinsa, barrister,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez S. Ortiza Vaamondego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu francuskiego przez R. Loosli-Surrans, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez N. Yerrell i M.-J. Jonczy, działające w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 11 listopada 2004 r.,

wydać następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 97/7/WE z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych na odległość (Dz.U. L 144, str. 19, zwanej dalej „dyrektywą”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między spółką easyCar (UK) Ltd (zwaną dalej „spółką easyCar”) a Office of Fair Trading (zwanym dalej „OFT”) w przedmiocie warunków umów o wynajem samochodu, które proponuje i zawiera spółka easyCar.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

- 3 Celem dyrektywy jest, zgodnie z art. 1, zbliżenie przepisów państw członkowskich mających zastosowanie do umów zawieranych na odległość między konsumentami i dostawcami.

- 4 Zgodnie z art. 3 ust. 2 dyrektywy jej art. 4, 5, 6 i 7 ust. 1 nie mają zastosowania do „umów na świadczenie usług w zakresie zakwaterowania, transportu, gastronomii lub wypoczynku, w przypadku gdy usługodawca w momencie zawierania umowy zobowiązuje się do świadczenia tych usług w ściśle określonym dniu lub okresie”.
- 5 Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy przyznaje konsumentowi, w przypadku umów zawieranych na odległość, prawo odstąpienia od umowy. Zgodnie z ust. 2 tego artykułu, w przypadku gdy konsument wykonuje swoje prawo odstąpienia od umowy, dostawca jest zobowiązany do zwrotu wpłaconych kwot bez dodatkowych kosztów, z wyjątkiem kosztów zwrotu towarów.

Przepisy krajowe

- 6 Dyrektywa została transponowana do porządku prawnego Zjednoczonego Królestwa przez Consumer Protection (Distance Selling) Regulations 2000 (zwaną dalej „ustawą krajową”).
- 7 Wyłączenie, o którym mowa w art. 3 ust. 2 dyrektywy, zostało transponowane do art. 6 ust. 2 ustawy krajowej.
- 8 Prawo odstąpienia od umowy przewidziane w art. 6 ust. 1 dyrektywy zostało transponowane w art. 10 ustawy krajowej, a obowiązek zwrotu wpłaconych kwot, którego dotyczy art. 6 ust. 2 dyrektywy — w art. 14 ustawy krajowej.

- 9 Artykuł 27 ustawy krajowej upoważnia OFT do składania wniosków o wydanie nakazu w stosunku do każdej osoby, która jego zdaniem postępuje niezgodnie z tymi przepisami.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

- 10 Spółka easyCar zajmuje się wynajmem samochodów bez kierowców. Prowadzi swoją działalność w Zjednoczonym Królestwie i w wielu innych państwach członkowskich. Klienci spółki mogą dokonywać rezerwacji samochodów jedynie przez Internet. Zgodnie z warunkami umów o wynajem samochodów, które proponuje i zawiera spółka easyCar, konsumenci nie mogą, w przypadku rozwiązania przez nich umowy, otrzymać zwrotu wpłaconych kwot, chyba że została ona rozwiązana z powodu „nadzwyczajnych i nieprzewidzianych okoliczności, niezależnych od woli [konsumenta], w szczególności [...]: poważnej choroby kierowcy, która czyni go niezdolnym do prowadzenia samochodu; klęsk żywiołowych [...], działań lub ograniczeń wprowadzonych przez rządy lub organy publiczne; wojny, zamieszek, powstania lub działań terrorystycznych” albo „na podstawie uznania naszego dyrektora działu obsługi klienta w innych wyjątkowych okolicznościach”.
- 11 Zdaniem OFT, który otrzymał od konsumentów wiele skarg dotyczących umów o wynajem samochodów, jakie zawarli ze spółką easyCar, warunki tych umów naruszają art. 10 i 14 ustawy krajowej, która — w celu wykonania dyrektywy — przyznaje konsumentowi prawo odstąpienia od umowy wraz ze zwrotem całości wpłaconych kwot w określonym terminie od jej zawarcia.
- 12 Spółka easyCar utrzymuje, że proponowane przez nią umowy o wynajem samochodów podlegają wyłączeniu przewidzianemu dla „umów o świadczenie usług w zakresie [...] transportu” w rozumieniu art. 6 ust. 2 ustawy krajowej i art. 3 ust. 2

dyrektywy i że w związku z tym nie obowiązują jej wymogi art. 10 i 14 wspomnianej ustawy. Natomiast OFT uważa, że wynajem samochodów nie może być uznany za „usługę w zakresie transportu”.

- 13 Spółka easyCar i OFT wniosły skargi do High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division. Spółka easyCar wniosła o stwierdzenie, że oferowane przez nią umowy o wynajem samochodów korzystają z przewidzianego przez ustawę krajową wyłączenia w zakresie prawa do odstąpienia od umowy. OFT natomiast wniosł o nakazanie easyCar, aby zaprzestała naruszania ustawy krajowej poprzez odmawianie swoim klientom prawa do odstąpienia od umowy i otrzymania zwrotu wpłaconych kwot.
- 14 W tych okolicznościach High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy pojęcie »umów o świadczenie usług w zakresie [...] transportu« znajdujące się w art. 3 ust. 2 dyrektywy [...] obejmuje umowy o wynajem samochodów?».

W przedmiocie wniosku o ponowne otwarcie procedury ustnej

- 15 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 13 grudnia 2004 r. spółka easyCar wniosła o ponowne otwarcie procedury ustnej.

- 16 W tym względzie należy przypomnieć, że Trybunał może, zgodnie z art. 61 regulaminu, zarządzić otwarcie procedury ustnej na nowo, jeżeli uważa, że nie dostarczono mu wystarczających wyjaśnień lub że sprawa powinna być rozstrzygnięta na podstawie argumentu, co do którego strony się nie wypowiedziały (wyrok z dnia 10 lutego 2000 r. w sprawach połączonych C-270/97 i C-271/97 *Deutsche Post*, Rec. str. I-929, pkt 30 i z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie C-299/99 *Philips*, Rec. str. I-5475, pkt 20).
- 17 Trybunał uważa, że w niniejszej sprawie nie ma powodu zarządzać ponownego otwarcia procedury ustnej. Należy zatem odrzucić wnioski mający na celu zarządzenie ponownego otwarcia tej procedury.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 18 Z postanowienia odsyłającego wynika, iż nie jest kwestią sporną, że umowy zawierane między spółką *easyCar* a jej klientami są umowami zawieranymi na odległość w rozumieniu ustawy krajowej i dyrektywy oraz że stanowią one umowy o świadczenie usług. W swoim pytaniu sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy usługi wynajmu samochodów są usługami w zakresie transportu w rozumieniu art. 3 ust. 2 dyrektywy.
- 19 Spółka *easyCar* utrzymuje, że należy udzielić odpowiedzi twierdzącej na to pytanie. Rządy hiszpański, francuski i Zjednoczonego Królestwa oraz Komisja Wspólnot Europejskich są przeciwnego zdania.

- 20 W tym względzie należy stwierdzić, że ani dyrektywa, ani dokumenty mające znaczenie dla jej wykładni, takie jak dokumentacja prac przygotowawczych, nie wnoszą żadnych wyjaśnień odnośnie do dokładnego zakresu pojęcia „usług w zakresie transportu” zawartego w art. 3 ust. 2 dyrektywy. Podobnie ogólna systematyka dyrektywy wskazuje jedynie na to, że jej celem jest zapewnienie konsumentom szerokiej ochrony poprzez przyznanie im pewnych praw, między innymi prawa do odstąpienia od umowy, oraz na to, że art. 3 ust. 2 przewiduje wyłączenie tych praw w odniesieniu do czterech zbliżonych sektorów działalności gospodarczej, między innymi do usług w zakresie transportu.
- 21 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ustalenie znaczenia i zakresu pojęć, których definicji prawo wspólnotowe nie zawiera, powinno być dokonywane zgodnie z ich zwyczajowym znaczeniem w języku potocznym, biorąc jednocześnie pod uwagę kontekst, w którym są one użyte, i cele uregulowania, którego są częścią (wyroki: z dnia 19 października 1995 r. w sprawie C-128/94 Hönig, Rec. str. I-3389, pkt 9 i z dnia 27 stycznia 2000 r. w sprawie C-164/98 P DIR International Film i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-447, pkt 26). Gdy pojęcia te znajdują się, jak w sprawie przed sądem krajowym, w przepisie, który stanowi odstępstwo od zasady lub, dokładniej, od zasad wspólnotowych mających na celu ochronę konsumentów, powinny być one interpretowane w wąski sposób (wyroki: z dnia 18 stycznia 2001 r. w sprawie C-83/99 Komisja przeciwko Hiszpanii, Rec. str. I-445, pkt 19 i z dnia 13 grudnia 2001 r. w sprawie C-481/99 Heininger, Rec. str. I-9945, pkt 31).
- 22 W odniesieniu do wyrażenia „usługi w zakresie transportu” należy stwierdzić, że odpowiada ono, tak jak każda z pozostałych wyliczonych kategorii usług, wyłączeniu sektorowemu i że dotyczy ono zatem w sposób ogólny usług w sektorze transportu.
- 23 Należy podnieść w tym względzie, że tworząc przepisy dotyczące przedmiotowego wyłączenia, ustawodawca nie wybrał wyrażenia „umowy o przewóz”, zazwyczaj używanego w systemach prawnych państw członkowskich, które dotyczy wyłącznie

przewozu pasażerów i towarów przez przewoźnika, ale wyrażenie nieco szersze: „umowy o świadczenie usług w zakresie [...] transportu”, które może dotyczyć wszystkich umów w dziedzinie transportu, w tym umów, które nie oznaczają przewozu klienta lub jego dóbr, ale mają na celu umożliwienie temu ostatniemu zrealizowania samemu takiego przewozu.

²⁴ Z art. 3 ust. 2 dyrektywy wynika zatem, że zamiarem ustawodawcy nie było zdefiniowanie zawartego w tym przepisie wyłączenia na podstawie rodzajów umów, ale dokonanie tego w taki sposób, aby wszystkie umowy o świadczenie usług w sektorach zakwaterowania, transportu, gastronomii i wypoczynku mieściły się w jego zakresie, z wyjątkiem tych, których wykonanie nie ma miejsca w określonym dniu lub okresie.

²⁵ Wykładnię tę wspiera wyraźnie kilka innych wersji językowych art. 3 ust. 2 dyrektywy, to jest wersje niemiecka, włoska i szwedzka, które mówią odpowiednio o „Dienstleistungen in den Bereichen [...] Beförderung” („usługach w dziedzinie transportu”), „servizi relativi [...] ai trasporti” („usługach związanych z transportem”) i „tjänster som avser [...] transport” („usługach, które dotyczą transportu”).

²⁶ W języku potocznym zaś pojęcie „transportu” oznacza nie tylko przewożenie osób lub towarów z jednego miejsca do innego, ale również rodzaje transportu i środki używane do przewozu tych osób i tych towarów. Stąd udostępnienie konsumentowi środka transportu należy do usług w sektorze transportu.

- 27 Stąd, bez wykraczania poza wąskie ramy wyłączenia sektorowego dotyczącego „usług w zakresie transportu”, przewidzianego w art. 3 ust. 2 dyrektywy, należy uznać, że wyłączenie to obejmuje usługi wynajmu samochodów, które charakteryzują się właśnie udostępnieniem konsumentowi środka transportu.
- 28 Ponadto w odniesieniu do kontekstu, w którym jest używane pojęcie „usług w zakresie transportu” i celów dyrektywy, nie ulega wątpliwości, jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 39–41 opinii, że zamiarem ustawodawcy było zapewnienie ochrony interesów zarówno konsumentów używających środków porozumiewania się na odległość, jak i dostawców niektórych usług, aby ci ostatni nie napotykali niewspółmiernych utrudnień w związku z rezygnacją konsumenta, bez kosztów i bez powodu, z zarezerwowanych usług. W tym zakresie spółka easyCar słusznie utrzymuje, czemu zresztą nie zaprzeczają ani rządy, które przedstawiły Trybunałowi uwagi na piśmie, ani Komisja, że art. 3 ust. 2 dyrektywy dąży do wyłączenia dostawców usług w niektórych sektorach z tego powodu, że wymogi dyrektywy mogłyby wpływać w niewspółmierny sposób na ich działalność, w szczególności w przypadku gdy konsument dokonał rezerwacji usługi, a następnie z niej zrezygnował na krótko przed dniem jej wykonania.
- 29 Należy stwierdzić, że przedsiębiorstwa wynajmu samochodów prowadzą działalność, której ustawodawca zamierzał zapewnić ochronę przed takimi utrudnieniami poprzez wyłączenie przewidziane w art. 3 ust. 2 dyrektywy. Przedsiębiorstwa te muszą bowiem dokonać pewnych działań, aby móc w określonym dniu wykonać uzgodnione świadczenie i z tego powodu napotykają takie same utrudnienia w przypadku rezygnacji, co inne przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sektorze transportu i w innych sektorach wyliczonych w art. 3 ust. 2.

- 30 Z powyższych rozważań wynika, że jedynie wykładnia, zgodnie z którą usługi wynajmu samochodów są usługami w zakresie transportu w rozumieniu art. 3 ust. 2 dyrektywy, może nadać wyłączeniu przewidzianemu w tym przepisie charakter wyłączenia sektorowego i umożliwić osiągnięcie celu tego przepisu.
- 31 W rezultacie trzeba odpowiedzieć na zadane pytanie, że art. 3 ust. 2 dyrektywy należy interpretować w ten sposób, iż pojęcie „umów o świadczenie usług w zakresie transportu” obejmuje umowy o wynajem samochodów.

W przedmiocie kosztów

- 32 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 3 ust. 2 dyrektywy 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych na odległość należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „umów o świadczenie usług w zakresie transportu” obejmuje umowy o wynajem samochodów.

Podpisy